

К Р В А В И Б У К Е Т

Помози ми вило с' Кома,
Моје перо да опјева,
Перјанице часног дома,
Чукић браства из Трешњева...

Из нахије Васојеве,
Испод дивне Јеловице,
Лећеле су у бојеве
Ове круте перјанице!

Стојички су подносили
Тешке јаде и несрећу,
Освајачу пркосили,
Под крст часни и свијећу.

Лећели су вазда, ђе се
За крст часни крвца лила
И за српске интересе,
Жртва им је била мила!...

Уз црквена , света звона,
Литургије и опела,
Славили су од искона
Михаила Арханђела!

О Васкрсу, поју мису,
О Божићу, бадњак брали
Али српску вјеру нису,
Кроз вјекове мијењали!

Пркосили душманину,
Турској сили и крвнику
И бродили немаштину
О танкоме брашњенику...

Што се скупи о јесени
То потроши зима 'ладна
А кад гора озелени,
Прољећа су била гладна;

Многа чељад преживјеше
На коприву и на зеље,
Но и тога кад не бјеше,
Љескова се кора меље!?

Па за један товар жита,
Одили су чак до Пећи,
Кроз беспућа каменита,
Ругова се мора прећи;

Кроз узане, козје стазе,
Јер немаше другог пута,
Још морају да се пазе
Од бусија арнаута!?

Али некад зла судбина,
Окоми се на најбоље
и трефи их са висина
Изненада, мимо воље;
,
Па јединац Чукић Крста
И жене му Анђелије,
Одрече се часног крста
Кад се нико над'о није!?

Сад слушајте за Радича,
Њиховога једвачека,
Нека српски гуслар прича,
Часна кућа шта дочека:

Већ четири дивне шћери
С' Анђелијом Крсто има
А у позним годинама,
Бог подари сина њима;

Од радости јекну кула,
Радосно му име даше
А пјесма је одјекнула,
Џефердари запуцаше!!!

Сестре с' мајком, јединика
К'о цвијет су његовале
А оцу је био дика
Па Господа Бога хвале!...

Са шеснаест, Радич љета,
Бјеше к'о да двадес' има,
Могоа је да прошета
Пред легије древног Рима...

На сред Лозна бег Ћоровић
Има кулу и амбаре
Који бјеху вазда пуни,
Здравог жита на товаре;

На срцади дворе буле,
Отпадника српске вјере
А околo тврде куле,
Држи страже и аскере...

Отић' бегу о прољећу,
Џукићима зазор није,
Да зараде ,жита врећу
И прехране фамилије;

Нужда често, тешко бреме
На човјека наваљује,
„Орла ћера зло вријеме,
С' кокошкама да зимује"!?

Бег Ћоровић, како веле,
Бјеше човјек срца мека,
Већ године троши зреле
А поштује што је река' ;

Нарав ми је племенита,
Познаваше мјеру глади,
Свкоме је, оку жита
Дао више но заради,

Јер некада и злотвори,
Поштовеху, части равне,
„криво сједи, право збори",
Пословице кажу давне...

Скупили се сви Џукићи
Па племенски савјет чине,
Ћоровићу треба ићи
У надницу, те године;

И Радичу бјеше жеља
Да се с' њима он упути
Али оба родитеља,
То нијесу, хтјели чути!?

Може му се десит нешто
Да салoми дому крила
Још је мајка Анђелија
Скоро, црни сан уснила,

Да јој Радич, испред очи,
У некакве пође свате
И у мутан Лим ускочи
И његове коловрате;

Надала се и зурила,
Из валова да исплива
А из сна се пробудила,
Нити мртва, нити жива!?

Још се мајци кожа јежи
Од овога црног сана,
Једвачека, будно прежи,
Сваке ноћи, сваког дана!

Но кад људе испратише,
Ћоровићу на зараду,
Мајци чула ослабише
Па не прати своју наду...

У науму, радич своме,
Када поче падат вече
На алату помамноме,
Стркну мајци и утече;

На крилима свога хата,
Стигао је племенике,
Зла судбина, црна врата,
Отвори му од прилике!?!...

Зора свиће, кокот пјева,
Бег уз чибук кафу пије
А Чукићи из Трешњева,
Бјеху кули на капије...

Бег са танке куле сиђе
И весело назва Дина,
Кад момачку вилу виђе,
Какву нема царевина!?

Придошлице, аскерима
Бег нареди да уведу,
Да приставе кафу њима
И по ратлук да поједу.

А Радича зове себи
У одаје па га пита:
Зар је нужда сине теби
Да кулучиш ради жита?

Теби равног момка нема
На цијелом дуњалуку,
Ја стасалу ћерку имам
И нудим ти њену руку!?

А Радич се нагло прену
И обриса зној са чела,
Очи му је у том трену,
Овлажила суза врела;

Сјетио се завичаја,
Мајке, оца и сестара,
Отима се из очаја,
Ћоровићу одговара:

Ја не мислим на женидбу,
Још сам зелен и млад беже
А за оца, мајку, сестре
И за крст ме љубав веже!...

Бег му рече: немој сине,
На пут стајат својој срећи
Јер пред зовом од судбине,
Свако једном мора прећи,

Него сине , себе спаси,
Презри кулук и биједу
И моји су били власи,
Док приђоше Мухамеду,

Па до данас, све од тада,
Господа смо и бегови,
Само један Алах влада,
Гршници смо сви његови!

На овоме дуњалуку,
Инсан један живот има
Па пружену прими руку
А не робуј небесима!...

Стари лисац, младо вуче
У чељусти тихо меље,
Да му рухо преобуче
И испуни ћерки жеље!?

Наш је адет, Радич збори,
Да се одмах види млада,
Бег ко' запет одговори:
Видјет ћеш је сине сада!

На вратима у том трену,
Брат уведе сестру Фату,
Сву у свилу ођевену
И у чохи и у злату!?

Све од главе па до пете,
Трепте лире и дукати,
У све турске вилајете
Нема буле, равној Фати!

Усне као пупољ руже,
Од бисера зубе крију,
Црне очи благо круже
И топлину рајску лију;

Стас гиздави, бјело лице,
К'о планинска срна лака,
Султану би ногавице,
Пред њом тресле од мерака...

Већ Радича жудња вара,
Колеба се младост пуста,
„Мед пријења и за стара
А камо ли млада уста“.

Светосавска вјера кочи
Но страст, груди обузима
јер Фатине вреле очи,
Руководе сада њима!?

Осмијеси и погледи,
Надјачаше сој и вјеру,
Већ замишља, како сједи
Поред Фате на миндеру;

Бег Ћоровић, преко пута,
Све потајно оком мјери
Па лукаво прошапута:
Помилуј га Фато шћери...

Тада њежна, рука врела
И ватрени поглед ока,
Обрисаше с' младог чела,
Обељежја босиока!?

Превјери се, душу прода
И отпаде са вријеже,
Заборави на Господа
Па изусти: Силни беже,

Ја бих пош'о за благослов,
Мајке, оца и сестара
И дозволи да отјерам,
Њима жита три товара?

А бег мудро и лукаво
Рече: Опет врагу крећеш,
Кад знаш луда, млада главо,
Њин благослов добит нећеш!

Ти остани мојој Фати
А њима ће моја свита,
Сабајиле отјерати,
Пет товара мога жита!...

Види Радич, вајде није,
Не помажу марифети
Још се Фата слатко смије,
Ко ће томе одољети?

Па поражен проговори:
То је беже мени мило...
А бег срећан одговори:
Хаирли ви дјецо било!...

Чека Радич ново сјутра,
Љубећ' Фату на дивану,
Први пут му тога јутра,
Мјесто зоре сабах свану;

Па облачи турску свиту,
Извезену златном жицом,
Док мерачи слатку питу
Ашикује с' беговицом;

Алем камен са турбана
На зорној се сија глави,
Забраздио код шејтана
И сам себе заборави...

Бег Ћоровић с' кућних врата
Наређује аскерима,
Пет товара на три хата
Да ћерају Чукићима...

Но кад мајка Анђелија
виђе да јој нема сина,
Љуто писну као змија
Па дозива домаћина:

Крсто кућни домаћине,
Јадној мени довијека
Ево нама зле судбине,
Нама нашег једвачека!?

У потрагу племеници,
Отишли су на све стране,
Обзиру се Јеловици,
Надају се дако бане!?

Превалило сунце бјеше,
Сестре болно сузе лију,

Забринути људи тјеше,
Брижну мајку Анђелију;

Говоре јој: Буди јака,
Још увијек наде има...
Док аскери испред мрака,
Допријеше с' товарима!?

Један рече: Ево жито
Донесосмо у над Дина
И селаме силног бега
И Радича нашег сина,

Што у нашу вјеру приђе,
Шућур Дину и Алаху
И ожени шћер бегову
Па имате Фату снаху;

Иако се потурчио
За вас вазда бујрум има
И оцу је поручио
да му дође са сватима,

племе, браство, фамилија,
да дођете у првиче!?
Врисну мајка Анђелија:
Мој Радичу, мој јадниче,

Дом и кућу, што ископа
И знак вјере Исусове,
Да ти сада мјесто попа,
Хоца даје благослове!?

Што на своју пљуну вјеру
Као паша од Бушата,
Па те сада на миндери,
Мјесто Зорке , двори Фата!?

Куку сине превјерени

Од данашњег овог дана,
Куку доме угашени,
Куку кућо ископана!?

К'о вучица тад полеће,
Из очи јој мржња сипа,
Па отвори пуне вреће
И сво жито испросипа,

Још одбруси аскерима,
Племенита чоек жена:
Губите се преко Лима,
Голадијо превјерена!!!

Кад аскери обрнуше,
Међу племе мук завлада,
Оца Крста прси гуше,
Овоме се није нада'...

Црну бруку, браству каза
Па племенски савјет чине,
Да скидају са образа,
Црну бруку куће њине!

Сву ноћ дугу дебатују
А кад свану рујна зора,
Хоће мајку још да чују
Па да чине, што се мора!?

Најстарији међу браство
Са опрезом мајку пита:
Испари ти сво богаство,
Снахо наша племенита,

Свијећу ти са огњишта
Згази вјера Алахова,
Ми нећемо чињет ништа,
Без твојега благослова!

Но да видиш чоек жену
Кад им сасу поносите:
Тешко браству и племену
Кад за савјет жену пита!

Ви чините што следује
А ја сам га прежалила,
Камо среће да га мртвог,
Донесоше на носила!

Камо среће, јадној мени
Да под крстом сад почива,
Но што вјеру промијени
Па га мајка, жали жива!?

Када мајка своје рече,
Одлука је донијета,
Оца Крста срце пече
Па данима сјетно шета...

Рекао је ријеч чврсту,
А утучен од пораза
И разапет ко на крсту,
Помеђ' сина и образа;

Стоји сломљен пред истином,
Свијећа се дому гаси,
Већ не брине он за сином
Но да образ и част спаси;

У њег чуче два човјека,
Брижног оца и крвника
А тврду је ријеч река'
Да ће убит јединика!?

Преживљава горку сјету,
Пакао му душу меље
Па племенску скупи чету,

Крену сину на весеље...

А сестре му не сањају
Да се ближи зла несрећа,
Но за брата, оцу дају,
Свјежи букет од цвијећа.

Отац болно букет прима,
Пуца срце у сокола,
Засијаше у очима,
Сузе мржње или бола!?

Када чета к' Лозну оде,
Храбра мајка, тврдог кова,
Просу бокал бистре воде
Да не прођу без улова!?

Како бјеше срцу њеном
То небеске знају силе,
Спартанке би пред том женом,
Дубоко се поклониле!...

Из Радича у Османа,
Превјерени ђувегија
На чардаку тога дана,
С' Ћоровићем чај испија,

Док се зачу нека врева
Преко моста модрог Лима
То Чукићи из Трешњева,
Тутње кули на хатима.

У то зазва брат од стрица:
О Радичу мили брате,
Срећна була вјереница
Па полети, срети свате!

Потурчено момче виђе,

Оца Крста и рођаке
па пожури да им приђе,
низ камене басамаке...

Гледа Крсто изрод сина,
Но га јутрос не познаје,
Прерушен је у Турчина
К'о везиров, сејмен да је!?

Тад очинско колебање,
Што се закле да уради,
Бјеше Крсту много мање,
Пред њим стоји турчин млади...

Алахекбер, шућур нама,
Потурчено момче виче:
Што ми мајка са сестрама,
Није дошла у првиче!?

Поздраве ти шаље мајка
И цвијеће, пољско свјеже,
Да закитиш твог чардака,
Превјерени, млади беже!...

Част и образ воде Крста,
Пође к' сину и одлучи
Да покретом кажипрста,
У прси му, огањ сручи,

Од тутњаве револвера
Сакривеног у букету,
Одсели се милет вјера,
Мухамеду у ценету!

Баци букет преко сина,
Нека са њим и иструне,
Сваког чека зла судбина
Ко на своју вјеру пљуне...

А аскери, после свега
Бијаху се скаменили
Па чекају знак од бега,
Шта би даље учинили!?

Но Ћоровић, знак им даде
Да се нико не помиче...
А из вреле крви младе,
Један вити јавор ниче!?

Од њега ће једног дана,
Српске гусле да зајече,
Да мајчина губа храна
А од вјере ништа прече!...